

Njihovih – se po naslovu romana sodeč glasi odgovor na zgoraj zastavljeno vprašanje, čeprav sem se kot bralka skozi knjigo nenehno spraševala, kdo mi to izvrstno zgodbo pravzaprav pripoveduje. *Po njihovih besedah* je četrti roman pisateljice Katarine Marinčič, v njem pa se prepletajo različne ravni pripovedovalca, ki dogajanje v romanu razdeli na tri plasti resničnosti: resničnost v kateri se nahajajo glavni junaki, resničnost nakazanega pripovedovalca Pavla, ki njihove zgodbe ustvarja ter resničnost neimenovanega vsevednega pripovedovalca, ki nenehno komentira Pavlove pisateljske postopke.

Po nekaj začetne zmedenosti ob prvih straneh (morda celo poglavjih) sem le ujela ritem pripovedi, za katerega bi lahko rekla, da je podoben vrvežu – vsebuje namreč veliko deskriptivnosti, podrobnosti, medbesedilnih navezav, sprotnega komentiranja misli, Pavlovih dvomov v lastne trditve in prehajanja iz epike v dramatiko, ko pride v ospredje pripovedi eden izmed treh protagonistov Karl May. Umirjenega branja pa ne dovoli niti virtualni pripovedovalec, ki se bodisi posmehuje Pavlu ali pa nagovarja bralca, hkrati pa ravno s komentarji podira iluzijo romaneskne enosti ter ji daje večplastnost, s katero dobimo roman v romanu. Knjiga se z vsemi svojimi dejavniki poigrava z resničnostjo in lažnivostjo, ju ponekod enači, saj so trditve Pavla takoj za njihovo izjavo ali zanikane ali pa kritizirane, kar pa pri branju vzbudi pozornost in humorne učinke.

Šaljivih momentov pa ne primanjkuje tudi sojunakoma zgoraj omenjenega pisatelja Karla Maya tj. nemško-ruskemu trgovcu in arheologu Heinrichu Schliemannu, znanemu kot odkritelju Troje ter P.-ju, šefu protiobveščevalne službe v »neimenovani deželi« za katero je možno sklepati, da gre za Romunijo v času Ceaușescuvega režima. Vsi trije so ustvarjeni (svobodno interpretirani) na podlagi avtobiografskih zapisov. V knjigi spremljamo njihova življenja, ki so jih marsikdaj popestrili z lažjo in občutkom za dramatičnost. Tako je denimo Karl May vztrajno trdil, da so njegove knjige o ameriških staroselcih zapisane po njegovih lastnih izkušnjah in svetovnih

popotovanjih, čeprav je bil v času njihovega nastanka pravzaprav v zaporu zaradi kraje in laganja.

Četudi se zgodbe junakov vsebinsko ne prepletejo, jih med seboj povezuje njihov pripovedovalec Pavel, ki je tako kot Marinčič v procesu ustvarjanja romana. Zato je toliko bolj zanimivo število posmehljivih opazk na račun Pavlove domišljije in pisateljskih odločitev, saj delujejo kot avtoironija lastnega ustvarjanja. Njeno pisanje pa je daleč od tega, da bi ga bilo mogoče zasmehovati. Skozi celotno pripoved dominira zelo razgiban in živahen slog z raznovrstnim in bogatim besediščem s številnimi drobnimi detajli, ki izjemno gladko prehaja med epiko in dramatiko, naravno zbuja komične učinke in orisuje domišljijske momente (vse od znanja tisočih jezikov Karla Maya do različnih absurdnih situacij). Zanimiva je tudi struktura romana, v knjigi je eno izmed poglavij spisano v verzih, Karl May pa ima celo privilegij »obstajati v gledališču«, saj že sam na začetku svoje pripovedi pove, da so romani tako ali tako izguba časa in da je edini prostor, ki dušo umiri ravno teater. Tako je predstavljen tudi na formalni ravni – v navidez dramski obliki, ki svojo epsko stran razkriva tako z opisovanjem dogajanja med predstavo, kjer se zgodba Karla Maya že uprizarja kot z dialogom med pripovedovalcem Pavlom ter gledalko, ki zaseda peto vrsto parterja in aktivno komentira (v večini kritizira) Pavlovo pisanje. Kljub doslednemu posnemanju dramske oblike, saj je tekst pravzaprav napisan v dialogu, pa ravno nenehno vpletanje pripovedovalca v besedilo opozarja na dvojnost besedila, ki ni izključno dramsko ali izključno epsko.

Nenazadnje pa je *Po njihovih besedah* knjiga, ki potrebuje razgledanega, predvsem pa zbranega bralca, saj roman s svojo kompleksno strukturo ni lahko poletno branje, marveč pravi literarni izziv, zato lahko deluje tudi hermetično. Hkrati pa nudi ogromno lepih povedi, jezikovno-estetskih užitkov, tudi zanimivih razmišljanj o jeziku, zato si lahko dovolim izposoditi citat, ki je sicer opisoval Karla Maya kot »zmagovalca v naraciji« ter ga pripisati tudi pisateljici sami.

□ Tanja Božič

{fshare id=1519}